

Թրքահայութիւնը աստանդական և տնտեսական քայքայման այս վիճակին մէջ շատ տեսակէտներով հնարաւոր և ցանկալի չի համարեր միայնակ վարելու իրերօգնութեան գործը առանց փախստականներու մարմիններու գործակցութեան:

Գործակցութեան սոյն հիմերու համաձայն ծրագրի մը պատրաստութեան համար համագումարը այդ խնդիրը կը յղէ համապատասխան յանձնաժողովին»:

Երկրորդ բանաձեւը ընդունեց միաձայնութեամբ և ձևարկերպում էր յետագայ անելիքները. —

«Համաշխարհային պատերազմի հետեանքով մեր քայքայւած ժողովրդի վերածնունդին նւիրւած աշխատանքները պիտի ունենան՝ 1) Թիւրքահայ ժողովրդի ֆիզիքական գոյութեան պահպանումը և անոր քայքայւած տընտեսութեան վերականգնումը. 2) Հայրենիքի վերաշինութիւնը. 3) Նոր սերնդի կրթական, ֆիզիքական և քաղաքացիական դաստիարակութիւնը:

Այդ նպատակներուն իրագործման համար համագումարը նկատի ունի հետեւեալ երեք հիմնական սկզբունքները. 1) Տեղական կազմակերպութիւնները յառաջացնել գրաււած վայրերու հայութեան, ինչպէս նաև Ռուսաստան և Պարսկաստանն ապաստանած հայ փախստականութեան մէջ. 2) Փախստականական գործերու մէջ իրագործել արեւելահայերու և արեւմտահայերու սերտ համագործակցութիւնը. 3) Օգնութեան գործի ղեկավարութիւնը և դրամական միջոցները կենտրոնացնել մէկ կենտրոնական մարմնի ձեռք:

Սոյն սկզբունքներու իրագործման գործօններն են՝ համագումար և կեդրոնական խորհուրդ:

Կեդր. խորհուրդի անդամներու կէսը կընտրուի Թիւրքահայ համագումարի կողմէ, իսկ միւս կէսը ռուսահայ փախստականական գլխաւոր մարմիններու և կամ ռուսահայ համագումարի կողմէ: Այժմ խորհրդի համար կընտրուի 15 անդամ և 10 փոխանդամ: Իսկական անդամներու թւի վերջնական ճշտումը կը թողնուի ռուսահայ մարմիններու ընտրութեան ժամանակ:

Խորհուրդը փախստականական ընթացիկ գործերը կը վարէ իրմէ ընտրւած բիւրօի միջոցով, որու անդամները վճարովի պիտի ըլլան:

Խորհուրդը իրեն կից կը կազմէ կրթական, որբանոցային, առողջապահական, պարենաւորման, իրաւաբանական, աշխատանքի և տեղեկատու բիւրօներ և յանձնաժողովներ:

Թիւրքահայ համագումարը կընտրէ վերստուգիչ յանձնախմբի երեք անդամներ՝ առաջարկելով կեդր. խորհրդին ռուսահայ անդամներ տուող մարմիններուն և կամ ռուսահայ համագումարին՝ լրացնել զայն երկու կամ երեք անդամներով:

Վերստուգիչ մարմինը պիտի հսկէ խորհրդի դրամական գործառնութեանց վրա՝ համարատու ըլլալով համագումարին»:

Միաձայնութեամբ ընտրեցին խորհրդի 15 անդամներ՝ Անդրանիկ, Սմբատ Բօրոյեան, Հրանտ Գալիկեան, Արտակ Դարբինեան, Զապէլ Եսայեան, Աւթերգիպաշեան, Գ. Հայկունի, Հմ. Մանուկեան, Լ. Շանթ, Վարդ. Պապիկեան, դր. Պոնափարթեան, Կարօ Սասունի, Սեպուհ, Յակ. Տէր-Զաքարեան, Վահ. Փափազեան:

Վերստուգիչ յանձնախումբ՝ Սերովբէ Կիւլպէնկեան, Արշակ Սաֆարեան, Եղնիկ Քաջունի:

Համագումարի փակումից յետոյ Արեւմտահայ Խորհուրդն իր միջից ընտրեց 5 հոգինոց բիւրօ, որ և ստանձնեց համագումարի որոշումները